

**ТАРБИЯ БЕРҮҮДӨ ПЕДАГОГДОРДУН ОКУУЧУЛАРДЫН АТА-ЭНЕЛЕРИ МЕНЕН  
ӨЗ АРА АРАКЕТТЕНҮҮСҮ**

**ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПЕДАГОГОВ С РОДИТЕЛЯМИ УЧАЩИХСЯ В ИХ  
ВОСПИТАНИИ**

**INTERACTION OF TEACHERS WITH PARENTS OF STUDENTS IN THEIR  
EDUCATION**

***Аннотация:** Макалa бүгүнкү күндө педагогикалык жамааттын негизги милдеттеринин бири болуп саналган билим берүү мекемелеринин окуучуларынын ата-энелери менен педагогдордун ортосундагы өз ара аракеттенүү жана тарбиялоо проблемасына арналган. Мугалимдин окуучулардын ата-энелери менен баарлашуусу баланын инсандык калыптануу процессине, окуу процессине таасирлери белгиленген.*

***Аннотация:** Статья посвящена проблеме воспитания и взаимодействия педагогов с родителями учащихся образовательных учреждений, которая является одной из основных задач педагогического коллектива на сегодняшний день. Общение учителя с родителями учащихся влияет на процесс формирования личности ребёнка, на процесс обучения.*

***Abstract:** The article is devoted to the problem of education and interaction between teachers and parents of students in educational institutions, which is one of the main tasks of the teaching staff today. Communication between a teacher and students' parents influences the process of formation of the child's personality and the learning process.*

***Ачык сөздөр:** ата-эне, үй-бүлө, мектеп, өсүп келе жаткан муун, тарбия.*

**Ключевые слова:** родители, семья, школа, подрастающее поколение, воспитание.

**Key words:** parents, family, school, younger generation, education.

Бүгүнкү күндө билим берүү теориясынын жана практикасынын маанилүү багыттарынын бири окуучулардын ата-энелери менен мугалимдердин өз ара аракеттенүү болуп саналат. Бул билим берүү мекемелеринин окуучулары үчүн зор мааниге ээ.

Анткени, дал ушул өспүрүм куракта адамда өзүн-өзү андоого өтүү ишке ашырылат, өздүк баалуулуктар, адеп-ахлактык жүрүм-турум, ой-пикирлер калыптанат, моралдык нормаларды өздөштүрөт. Педагог ар бир өспүрүмгө өзүнүн мамилесин табышы керек, анткени ушундай жол менен гана өзүнчө инсандын адеп-ахлактык өнүгүүсүн жана өспүрүмдүн курчап турган чындыкка туура мамилесин калыптандырууга болот.

Билим берүү мекемелеринин үй-бүлөлөр менен биргелешип иштөөсүнүн натыйжасында өспүрүмдүн өздүк "үй-бүлө образы" калыптанат, ал үй-бүлө жөнүндө билимдин чагылышын, үй-бүлөлүк өзүн-өзү андоону билдирет, анын маанилүү функцияларынын бири анын айрым мүчөлөрүнүн позицияларын макулдашуунун негизинде үй-бүлөнүн жүрүм-турумун жөнгө салуу болуп саналат.

Үй-бүлө балдар алгачкы тарбия алган жана коомдук тарбия берүү мекемелери менен бирге өспүрүмдүн инсандыгынын туура өнүгүшүнө жана калыптанышына таасир этүүчү коллектив болушу керек.

Ата-энелер үчүн бала алардын кубанычы жана үмүтү гана эмес, коом алдында жооптуу болгон келечектеги жаран экендигин ар дайым унутпашы керек. Бүгүнкү күндө толук кандуу үй-бүлө коллектив (жаамат) болуп саналат, анда өз ара сүйүү жана урматтоо менен бириккен ата-энелердин негизги милдети балдарды тарбиялоо болуп саналат. Ата-энелер жана үй-бүлөдөгү балдар жалпы кызыкчылыктары бар: ата-энелер үй-бүлөнүн бардык мүчөлөрүнүн жалпы эмгегин жана эс уюштурат, улуу балдар ата-энелерге кичүүсүн багууга жардам берет.

Ата – энелер балдарынын биринчи тарбиячысы. Үй-бүлөдө балдарды дене-бой, акыл-эс, адеп-ахлактык жана эмгектик тарбиялоонун негиздери калыптанат, курчап турган дүйнө жөнүндө алгачкы билимдер берилет, баланын сүйлөөсү жана ой жүгүртүүсү өнүгөт [4;5].

Баланы өзүнүн жашоо мейкиндигинде коргоого жөндөмдүү өспүрүм менен анын айлана-чөйрөсүнүн ортосундагы маанилүү ортомчу, албетте, тарбиячы, мугалим. Өспүрүмдүн билим алуусуна таасир этүү мүмкүнчүлүгү бар педагог эмес катары ким адеп-ахлактык тарбия берүү маселесине өзүнүн ишмердүүлүгүндө маанилүү роль бериши керек. Баланын адеп-ахлактык сапаттарын калыптандыруу максатында натыйжалуу иштөө үчүн мугалимге программа керек.

Бул программа моралдык сапаттар көрүнгөн ар кандай адеп-ахлактык мамилелерди камтыйт жана өзүн-өзү актуалдаштырууга жөндөмдүү дени сак жана өз алдынча инсанды калыптандыруу үчүн негиз болуп кызмат кылат. Бул программа педагогдо милдеттүү түрдө сүйлөшүүлөр, лекциялар, ата-энелер менен өз ара аракеттенүү, этикалык маселелер боюнча диспуттар сыяктуу тарбиялоо каражаттарын камтыйт.

Педагог ата-энелерге балдарды эмгекке тарбиялоо, үй-бүлөдө ар кандай курактагы балдардын мамилесин туура уюштуруу, балдардын окуусуна жардам берүү, алардын оюндарын жетектөө жана жолдоштору менен достугун чыңдоо боюнча кеңеш бериши керек.

Өсүп келе жаткан муундарды тарбиялоодо үй-бүлөнүн ролу анын балдардын өнүгүүсүнө тийгизген таасиринин көз карандысыздыгы, алардын жакындыгы, индивидуалдуулугу, уникалдуулугу, ата-энеси башка тарбиячылардан кыйла жакшы билген баланын ой-пикирлерин терең эске алуусу менен аныкталат. Мугалимдер муну эске алышпайт. Ата-энелер менен мугалимдердин тыгыз кызматташуусу гана үй-бүлөнүн мүмкүнчүлүктөрүн толук ишке ашырууга жардам берет.

Балага үй-бүлөнүн таасирин күчөтүү же тескерисинче, терс мүнөзгө ээ болсо, бул таасирди нейтралдаштыруу мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон педагог [1;2].

Тарбиялоо-бул инсандын максаттуу калыптануу процессии, анын касиеттери жана сапаттары коомдун идеалдарына ылайык. Ата-эне ар дайым тарбияны жүзөгө ашыргандардын максаты жана күтүлгөн натыйжасы болот деп болжолдойт. Билим берүү кээде топтолгон билим жана тажрыйба жаш муунга берүү үчүн бир жолу катары аныкталат.

Тарбиялоо максаттары акыркы орто, жалпы жана конкреттүү, негизги жана коштоочу жана максатка жакын ар дайым максатка жетүүнү камсыз кылган милдеттер турат деп классификацияланышы мүмкүн. Билим берүүнүн максатын ишке ашыруу үчүн педагог психикалык тарбия, адеп-ахлактык, эстетикалык, Эмгек жана дене тарбия сыяктуу ата-энелер менен өз ара аракеттенүү боюнча бир катар маселелерди чечүү керек.

Бул ата-энелер көп тапшырмаларды аткаруу сапатын контролдоо мүмкүн эмес экенин алып келген учурда билим берүүнүн жаңы мазмунуна өтүү экенин эстен чыгарбоо керек, жана алардын окуу сунуштар көп учурда мектептин талаптарына карама-каршы келет.

Мындай көрүнүштөрдү ата-энелер менен мугалимдердин үзгүлтүксүз байланышы аркылуу алдын

алуу керек. Ата-энелердин өз убагында берген маалыматы мугалимге сабакта окуучуга жекече мамиле кылууну жакшыртууга, биз ага зарыл болгон жардамдарды табууга жардам берет.

Бүгүнкү күндө мугалим окуучулар үчүн идеал катары кызмат кылышы керек. Жаштык шыктануу менен идеалдаштырууга умтулат. Ошондуктан, балдар кыска мөөнөттүү жашоосунда ала алган кемчилик-сиздик жөнүндө бардык түшүнүктөрдү бир жерге топтоону жакшы көрүшөт жана аларды идеалдарын ишке ашырууну көргөн белгилүү бир инсанга которушат. Көбүнчө мугалим алардын идеалы болуп калат жана анда алар көрүүгө аракет кылышат бардык жакшылыктарды бириктирүү [2;3;6].

Ошентип, балдарды тарбиялоонун натыйжалуу ыкмаларын андан ары издөө ата-энелерди тарбиялоодо, аларды сергек жашоо образына аралаштырууда, үй-бүлөлүк дене тарбия жана эмгекке тарбиялоо салттарын түзүүдө алардын ролун жогорулатууну караштырууга тийиш. Бул социалдык маанилүү милдеттерди чечүүдө мектеп маанилүү орунду ээлейт, ал сергек жашоо образын пропагандалоонун, билим алуунун, үй-бүлөнүн дене тарбиясын тарбиялоонун, ата-энелерде балдардын жана чондордун ден соолугун сактоонун жана чындоонун ар кандай аспектилери боюнча билимдерди, көндүмдөрдү жана көндүмдөрдү калыптандыруунун өзүнчө борбору катары чыга алат. Ата-энелер менен педагогдордун биргелешкен максаттуу иш-аракетинин шартында гана балдарды туура тарбиялоону мүнөздөөчү көрсөткүчтөрдүн оң динамикасы камсыз кылынышы мүмкүн.

#### **Адабияттар:**

1. Лохтина, Т. Н. Коммуникация педагога с учениками и родителями в современной образовательной среде / Т. Н. Лохтина, В. И. Метелица, А. А. Корнилова // Образование в XXI веке : Материалы VI Международной научно-практической конференции, Иркутск, 16–18 мая 2023 года / Редколлегия: С.А. Харченко [и др.]. – Иркутск, 2023. – С. 203-209.

2. Смирнова, А. В. Подготовка будущего педагога к взаимодействию с семьёй учащегося / А. В. Смирнова // Начальное образование. – 2016. – Т. 4, № 5. – С. 23-29.

3. Златина, А. С. Инновационные методы проведения родительского собрания / А. С. Златина // Научно-методический электронный журнал "Концепт". – 2013. – № Т1. – С. 355-356.

4. Дунаева, Ф. З. Современный родитель и учитель: стили взаимоотношений / Ф. З. Дунаева, А. А. Матяшина // КОНСТРУКТИВИЗМ в ПСИХОЛОГИИ и ПЕДАГОГИКЕ : сборник статей Международной научно-практической конференции, Новосибирск, 15 марта 2022 года. – Уфа: Общество с ограниченной ответственностью "Аэтерна", 2022. – С. 38-41.

5. **Моносзон, Э. И. Основы педагогических знаний / Э. И. Моносзон - М.: Педагогика, -1986. - 198с.**

6. Избранные педагогические сочинения / Н.А. Добролюбов. – Москва : Педагогика, 1986. – 352 с. – (Педагогическая библиотека) .